Inspektionen för vård och omsorg

Box 6202, 102 34 Stockholm
Telefon 010-788 50 00 ● registrator@ivo.se
www.ivo.se ● Org.nr 202100-6537

Avdelning öst

2023-02-03 Dnr 6.3.1-06818/2023-2

Förvaltningsrätten i Stockholm
Inlämningstjänst för myndigheter

Överlämnande av överklagande

Humana Assistans AB (org. nr. 556605-3996) har överklagat IVO:s beslut från den 31 januari 2023, dnr 3.7.3-06273/2023, om återkallelse av tillstånd att bedriva enskild verksamhet med personlig assistans, ledsagarservice, avlösarservice och hemtjänst enligt 26 g § fjärde stycket lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387), LSS, och 13 kap. 9 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

Överklagandet har inkommit till IVO den 2 februari 2023 och har kommit in i rätt tid enligt 45 § förvaltningslagen (2017:900), FL.

IVO bestrider bifall till överklagandet och vidhåller att Humana Assistans AB inte är lämpligt att bedriva verksamhet med tillstånd enligt LSS och SoL enligt de redovisade grunderna med bevisomständigheterna i det överklagade beslutet. IVO bestrider även bolagets yrkande om inhibition.

Inhibitionsyrkandet

Utgången i målet är inte att anse som oviss

Humana Assistans AB (nedan kallat bolaget) framför i sitt överklagande att prövningen i sak sannolikt kommer att falla ut till bolagets fördel, i andra hand att utgången åtminstone är oviss. Bolaget uppger att redan den omständigheten att IVO återkallat tillstånden utan föregående föreläggande är tillräckligt för att konstatera att överklagandet ska bifallas.

IVO har i det överklagade beslutet, på s. 27f., grundligt motiverat varför tillstånden återkallas utan föregående föreläggande. Förtydligas ska att domstolen inte i något av de fall där IVO har återkallat tillstånd där återkravsbeslut från Försäkringskassan har angivits som omständighet som visar på brister i lämplighet har bedömt att bristen går att åtgärda. Målnummer framgår av s. 28 i det överklagade beslutet. Mot bakgrund av det anförda är det tydligt att beslutet om återkallelse inte kunde föregås av ett föreläggande.

Med anledning av de omständigheter som har föranlett återkallelsen av bolagets tillstånd kan utgången i målet enligt IVO:s mening inte anses vara oviss. Bolaget har brustit i lämplighet i så omfattande och allvarlig grad att IVO:s beslut bör gälla

omedelbart. Utredningen visar bl.a. att bolaget återkommande brister avseende anmälningsskyldighet och förvaltning av allmänna medel samt anordnar- och arbetsgivaransvar. Misskötsamheten är av allvarlig och systematisk karaktär, vilket resulterat i att bolaget upprepat mottagit assistansersättning grundat på oriktiga uppgifter. De oriktiga uppgifterna har lett till beslut om återkrav om totalt ca 100 miljoner kr under perioden 2018 t.o.m. den 1 december 2022. Därutöver finns uppgifter från Försäkringskassan att fler återkravsbeslut väntas komma, se s. 20f. i det överklagade beslutet.

Det är tydligt utpekat i förarbetena att misskötsamhet med allmänna medel är ytterst allvarligt. Anmälningar från Försäkringskassan som lämnas till tillsynsmyndigheten om att en ekonomisk förmån har beslutats eller betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp är av största vikt för den tillsyn som myndigheten har att utöva över assistansbolag (prop. 2012/13:1 Utgiftsområde 9, s. 233). Vidare framgår av samma förarbeten (s. 216f.) att det är en grundläggande förutsättning att en assistansanordnare som beviljats tillstånd för personlig assistans som tar emot och förvaltar allmänna medel, uppfyller lagar och föreskrifter på området. Av vikt är även att verksamhetsutövare hanterar de stora summor pengar som de tar emot på ett betryggande och korrekt sätt. Den enskilde bör tryggt kunna vända sig till en tillståndshavare i förvissning om att denna uppfyller lagens krav i alla avseenden. Den som på ett betydande sätt missköter sina åligganden mot det allmänna och hanterar medlen felaktigt är inte lämplig att inneha ett tillstånd.

Kammarrätten i Stockholm har i domar den 26 juli 2022 i mål nr 4271–4274-22 och den 10 augusti 2022 i mål nr 4506-22 prövat frågan om inhibition. Kammarrätten har då bedömt att utgången i målen inte har varit oviss när IVO har konstaterat allvarliga brister som föranletts av en omfattande utredning. IVO anser att inte heller utgången i detta ärende kan anses oviss med beaktande av de allvarliga bristerna som framkommit i IVO:s omfattande utredning.

Angående hävdade skadeverkningar till följd av att beslutet gäller omedelbart

Gällande den ekonomiska skada som bolaget anför att omedelbar verkställighet av beslutet skulle medföra för bolaget, dess aktieägare och anställda, får IVO framföra att det i lämplighetsprövningen inte ska tas särskild hänsyn till hur beslutet påverkar bolagen, ägar- och ledningskretsen eller anställda. Att bolagen fråntas sin möjlighet att bedriva sin huvudsakliga verksamhet och de ekonomiska förluster detta skulle medföra saknar betydelse i detta sammanhang.

Både LSS och SoL är skyddslagstiftningar för de mest utsatta samhällsgrupperna och samhället har därför ett intresse av att dessa socialt ansvarsfulla uppgifter sköts väl (prop. 2017/18:158 s.44f). Lämplighetsprövningen syftar bl.a. till att tillse att de som utför insatser åt dessa samhällsgrupper är seriösa och kan hantera allmänna medel på ett korrekt och betryggande sätt. De enskildas rätt till en insats av en lämplig aktör är målet vilket väger tyngre än bolagets intresse av att fortsatt få bedriva verksamhet och aktieägarnas intresse av en rättvis och ändamålsenlig handel av bolagets aktie.

Beslutet om återkallelse medför inte några betydande olägenheter och skadeverkningar för assistanstagarna och enskilda som anlitat bolaget. Personlig assistans utförs i assistanstagarens hem eller där assistanstagaren befinner sig, d.v.s. är helt oberoende av bolagets egna lokaler. Det finns många andra anordnare av personlig assistans att anlita och byten av assistansanordnare är mycket vanligt i branschen. Assistenter brukar också ha möjlighet att följa med assistanstagaren till den nya anordnaren. Kommunen har också ett yttersta ansvar för att svara för insatserna enligt LSS och SoL (2 § andra stycket LSS och 2 kap. 1 § första stycket SoL). Bolaget har många assistanstagare, dock är de spridda över hela landet. Således ska respektive kommun ha beredskap att eventuellt ta över ansvaret för insatserna. En assistanstagare har även möjlighet att anordna sin egen personliga assistans. Således kan assistanstagare byta anordnare (privat eller genom kommunen) eller anordna sin egen assistans. Därmed finns det inte någon risk för att assistanstagare skulle stå utan insatser.

Det finns starka motstående intressen som talar emot inhibition

Mot bakgrund av de återkommande allvarliga bristerna som legat till grund för det överklagade beslutet anser IVO att det finns anledning att anta att bristerna kan komma att upprepas. Med hänsyn till detta samt lagstiftarens intentioner finns det enligt IVO:s mening istället ett uttalat starkt motstående intresse för att IVO:s beslut om att återkalla bolagets tillstånd ska gälla omedelbart.

Enligt 27 § fjärde stycket LSS och 16 kap. 4 § fjärde stycket SoL ska beslut om återkallelse av tillstånd enligt 26 g § fjärde stycket LSS och 13 kap. 9 § tredje stycket SoL gälla omedelbart. Lagstiftaren har med detta velat markera att då kravet på lämplighet inte är uppfyllt är det angeläget att sådan verksamhet genast upphör. Det innebär att lagstiftaren särskilt har bedömt att ett beslut om återkallelse av tillstånd är av så allvarligt slag att rättens avgörande inte kan avvaktas. Att lagstiftaren har gett IVO möjlighet att återkalla tillstånd omedelbart syftar till att förhindra att kvalitetsbrister uppkommer. Det är angeläget att tillsynsmyndigheten kan ingripa innan den bristande lämpligheten har hunnit drabba assistanstagare (prop. 2017/18:158 s. 53).

Målets handläggning

Mot bakgrund av de anförda omständigheterna anser IVO att förvaltningsrätten ska avslå bolagets överklagande och yrkande om inhibition. IVO:s beslut om återkallelse av bolagets tillstånd bör således gälla till dess förvaltningsrätten slutligen avgjort målet.

I överklagandet uppges att bolaget kommer att utveckla grunderna gällande yrkandet om inhibition till förvaltningsrätten. IVO vill understryka att myndigheten förbehåller sig rätten att bemöta de utvecklade grunderna innan förvaltningsrätten fattar beslut om inhibition. IVO har vidare för avsikt att senare bemöta grunderna för överklagandet och förbehåller sig därför rätten till yttrande innan sakfrågan avgörs.

Överklagandet med övriga handlingar överlämnas i enlighet med 46 § FL till förvaltningsrätten.

_____

Beslut i detta ärende har fattats av tf. avdelningschefen Ann Einerth. I den slutliga handläggningen har biträdande avdelningsjuristen Ulrika Holfelt deltagit. Inspektörerna Karolina Linde och Katariina Delopoulos har varit föredragande.

Beslutet har den 3 februari 2023 godkänts elektroniskt av tf. avdelningschefen Ann Einerth och förts in i IVO:s ärendehanteringssystem.

Bilagor:

- IVO:s överklagade beslut
- Överklagande från bolaget
- Kopia på handlingar i tillsynsärendet